

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUM

3/2003. (XI. 6.) számú

Kollégiumi ajánlása

I. Az adóhatóság által a felszámolási eljárásban érvényesített, az államháztartás valamely alrendszerét megillető követelések, továbbá a magánnyugdíjpénztári tagdíjkövetelés után a hitelezőt terhelő nyilvántartásba-vételi díjat az adóhatóságnak (hitelezőnek) akkor nem kell befizetnie és igazolnia, ha a 33/2003. (VI. 19.) AB határozat közzétételéig – 2003. június 19. napjáig – a bejelentett hitelezői követelését a felszámolási ügyben kijelölt felszámoló már nyilvántartásba vette.

Ha a bejelentett hitelezői követelés nyilvántartásba-vételére eddig az időpontig nem került sor, a bejelentés időpontjától és a nyilvántartásba-vétel hiányának okától függetlenül a hitelezői bejelentkezés olyan folyamatban levő ügynek minősül, amelyre a Cstv. 46. § /7/ bekezdésének megsemmisített szövegrésze nem alkalmazható, ezért az adóhatóságnak a nyilvántartásba-vételi díjat be kell fizetnie.

II. Amennyiben a felszámoló az adóhatóság bejelentett hitelezői követelését nem igazolta vissza, de azt nem is vitatta, és a Cstv. 46. § /6/ bekezdésében előírt kötelezettségét elmulasztotta, a bejelentett hitelezői követelést úgy kell tekinteni, hogy azt a felszámoló a törvényi 45 napi határidő leteltével nyilvántartásba vette.

I n d o k o l á s

A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XL. törvény (Cstv.) módosítás folytán 1997. augusztus 6. napjától rendelkezik a nyilvántartásba-vételi (regisztrációs) díjról. A Cstv. 46. § /5/ bekezdése értelmében a felszámolónak nyilvántartásba kell vennie a felszámolás Céglönyben történő közzététele után 40 napon belül bejelentett követeléseket, továbbá azokat, amelyeket a hitelezők 40 napon túl, de egy éven belül jelentenek be a felszámolónak. A Cstv. 46. § /7/ bekezdése szerint a nyilvántartásba-vétel feltétele, hogy a hitelező a követelése 1 %-át, de legalább 1.000,- Ft-ot és legfeljebb 10.000,-

Ft-ot a bíróság gazdasági hivatala által kezelt elkülönített számlára – a bírósági ügyszámra hivatkozással – befizessen és ezt a felszámolónak igazolja. A nyilvántartásba-vételi (regisztrációs) díj a felszámolói díj fedezete.

Az 1999. évi XCIX. törvény 188. §-a módosította a Cstv. 46. § /7/ bekezdését, és – a kivételek között – mentesítette a nyilvántartásba-vételi díj fizetési kötelezettsége alól „az adóhatóság által érvényesített, az államháztartás valamely alrendszerét megillető követeléseket”. A módosítás 2000. január 1. napján lépett hatályba, rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kellett. A 2002. évi XLII. törvény 325. § /6/ bekezdése mentességet adott a regisztrációs díj fizetési kötelezettség alól a magán-nyugdíjpénztári tagdíj követelések jogosultjainak is.

Az Alkotmánybíróság – jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálata iránti konkrét bírói indítványra – a 33/2003. (VI. 19.) AB számú határozatával megállapította, hogy a Cstv. 46. § /7/ bekezdésének „az adóhatóság által érvényesített, az államháztartás valamely alrendszerét megillető követeléseket, és a magán-nyugdíjpénztári tagdíj követelést, valamint ...” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat közzétételének napjával megsemmisítette. Megállapította, hogy a Cstv. 46. § /7/ bekezdése a 2000. január 1-jei módosítást megelőző szöveggel maradt hatályban. A határozat rendelkező részének 2. pontjában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Cstv. 46. § /7/ bekezdésének megsemmisített szövegrésze a határozat közzétételének napján folyamatban lévő felszámolási eljárásokban nem alkalmazható.

A határozat indokolásának III/4. pontjában az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy – a lezárt jogviszonyok kíméletére tekintettel – a támadott rendelkezést ex nunc hatállyal semmisítette meg. Utal azonban az indokolás az Abtv. 43. § /4/ bekezdésére, amelynek értelmében az Alkotmánybíróság a 42. § /1/ bekezdésben, valamint a 43. § /1/ és /2/ bekezdésében meghatározott időponttól eltérően is meghatározhatja az alkotmányellenes jogszabály konkrét esetben történő alkalmazhatóságát, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. Az Alkotmánybíróság nem tett különbséget azon konkrét ügy, melyben a bíró az indítványt előterjesztette, valamint az összes többi, még folyamatban levő

felszámolási ügy között, hanem az alkotmányellenes jogszabály általános érvényű alkalmazási tilalmáról döntött. Figyelemmel volt arra, hogy az alkotmányellenesnek nyilvánított és megsemmisített rendelkezést a határozat közzétételkor folyamatban levő felszámolási eljárásokban még alkalmazzák, ezért úgy foglalt állást, a jogbiztonság érvényesülése megköveteli, hogy az alkotmányellenes rendelkezés a folyamatban lévő felszámolási eljárásokban ne legyen alkalmazható.

A határozat indokolása szerint az Alkotmánybíróság ebben az ügyben a korábbi – 1994-ig alkalmazott – gyakorlatához kapcsolódott, és az alkotmányellenes, megsemmisített törvényszöveg alkalmazhatóságának a folyamatban levő ügyekre is kiható, tartalmát tekintve visszaható hatályú és általános érvényű tilalmát vette figyelembe.

Az irányadó alkotmánybírósági határozatok (4/1992. (I. 28.) AB határozat, 38/1992. (VI. 22.) AB határozat, 7/1994. (II. 18.) AB határozat) arra utalnak, hogy az Alkotmánybíróság által megsemmisített, alkotmányellenes jogszabály szövegezés „a határozat kihirdetése előtt jogerősen lezárt ügyeket nem érinti”, a határozat meghozatala előtt indult, még folyamatban lévő ügyekben azonban a megsemmisített rendelkezés alkalmazhatóságának tilalma érvényesül, tartalmát tekintve a határozat ennyiben visszaható hatályú.

Az Alkotmánybíróság határozata folytán megválaszolásra váró kérdés, hogy a felszámolási eljárások tekintetében mi minősül „folyamatban levő ügynek”, ide tartoznak-e az adóhatóság által korábban – akár már évekkel ezelőtt – bejelentett és visszaigazolt hitelezői igények is, ennélfogva – a mentesség megsemmisítése folytán – a regisztrációs díj befizetése kiterjed-e rájuk.

A felszámolás a fizetésképtelen adóssal szemben lefolytatott olyan összetett, komplex, totális behajtási eljárás, amelynek jól elkülöníthető szakaszai vannak, és amelynek során nagyszámú, heterogén természetű anyagi jogi és eljárásjogi jogvita keletkezik. A jogviták rendezéséhez a Cstv. eltérő eljárási szabályokat ír elő: egy részüket rendes peres útra utalja (például felszámoló által indított perek), más esetben a felszámoló intézkedésével vagy mulasztásával szemben kifogás előterjesztését biztosítja, amelynek tárgyában a felszámoló bíró hoz rendelkezést, és

külön eljárási szabályokat ír elő az ún. vitatott hitelezői követelések eldöntéséhez is. A Cstv. 46. § /6/ bekezdése úgy rendelkezik, a felszámoló az /5/ bekezdés a./ és b./ pontja szerinti követeléseket a bejelentési határnapot követő 45 napon belül köteles felülvizsgálni, az érdekeltekkel egyeztetni és a vitathatónak minősített igényeket elbírálás végett 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnak megküldeni. A vitatott hitelezői követelés tárgyában a felszámoló bíróság hoz határozatot, amely ellen jogorvoslással lehet élni. A másodfokú bíróság a vitatott hitelezői követelés tárgyában jogerős határozatot hoz, ezzel az ügyet jogerősen lezárja.

A felszámolás természetéből adódik, hogy az egyes konkrét jogviták, vitatott hitelezői követelések jogerős elbírálása bírósági ügyviteli szempontból az egyébként folyamatban lévő felszámolási eljárások során történik meg.

Az alkotmánybírósági döntés nem irányult arra, hogy a jogerősen (adott esetben másodfokon) elbírált hitelezői követeléseket ismét vitatottá tehesse pusztán azért, mert egyébként a felszámolási eljárás – más okokból – még több év múlva, az alkotmánybírósági határozat meghozatalakor is folyamatban maradt. Az alkotmánybírósági határozat szempontjából ezért a „lezárt jogviszony”, „jogerősen lezárt ügy” a bejelentett, vitatott hitelezői követelés lezárt (jogerős) elintézését, és nem az egész felszámolási eljárás bírósági ügyviteli befejezését jelenti.

Az előzőekből következik:

- Amennyiben az adóhatóság hitelezői követelését a felszámolási ügyben kijelölt felszámoló az Alkotmánybíróság határozatának meghozataláig már nyilvántartásba vette, adott esetben a hitelezői követelést visszaigazolta, ez a hitelező számára olyan „szerzett jognak” minősül, amely a jogviszonyt lezárja. Mivel a hitelezői igény-bejelentési eljárás lezárult, az folyamatban levő ügynek nem tekinthető, ezért arra a megsemmisített törvényszöveg miatt a regisztrációs díj befizetési kötelezettség már nem terjed ki.
- Amennyiben az adóhatóság bejelentett hitelezői követelését a felszámoló – bármilyen okból – vitatottá minősítette, és azt a felszámolást elrendelő bírósághoz terjesztette be, a jogviszony lezártnak akkor tekinthető, ha a vitatott követelés tárgyában jogerős bírói döntés született. Ha a bármilyen okból vitás hitelezői követelés jogerős elbírálása az Alkotmánybíróság határozatának meghozataláig még

nem történt meg, akkor az folyamatban levő ügynek minősül, és a megsemmisített törvényszöveg miatt az adóhatóság hitelezői követelése regisztrációs díj befizetési kötelezettség alá esik. A folyamatban levő ügy megítélése szempontjából közömbös, hogy a hitelezői bejelentés mely időpontban történt, és azt a felszámoló milyen okból tette vitássá, az elhatárolás objektív természetű. Folyamatban levőnek minősülnek – és regisztrációs díj befizetése alá esnek – a másodfokú bíróság (a Legfelsőbb Bíróság) által az alkotmánybírósági határozat meghozataláig még el nem bírált vitás adóhatósági hitelezői követelések, továbbá azok is, amelyekben a felszámoló bíróság a felszámolási eljárást éppen az Alkotmánybíróság eljárása miatt korábban felfüggesztette.

- Előfordulhat olyan eset, hogy a felszámoló az adóhatóság bejelentett hitelezői követelését nem tette vitássá, ugyanakkor – a Cstv. 46. § /6/ bekezdésben írt kötelezettségei elmulasztásával – azt mégsem vette nyilvántartásba, nem igazolta vissza, és a felszámoló bírósághoz sem terjesztette be. A felszámoló felróható mulasztásából ránézve előnyök, a hitelezőre hátrányok nem származhatnak, ezért a bejelentett, de nem vitatott hitelezői követelés esetében azt kell vélelmezni, hogy a felszámoló a követelést a 45 napi határidő leteltével nyilvántartásba vette. Ha viszont e határidő az Alkotmánybíróság határozatának a meghozatala időpontjában még nem telt le, a bejelentett hitelezői követelés folyamatban levő ügynek minősül, és ezért az adóhatóságot nyilvántartásba-vételi díj fizetési kötelezettség terheli.

- Amennyiben az adóhatóság bejelentett hitelezői követelése az előzőek értelmében folyamatban levő ügynek minősül, a nyilvántartásba-vételi díj befizetési kötelezettség más hitelezőkkel azonos módon terheli. Irányadó az az elv is, hogy a hitelezői igény bejelentéséhez kapcsolódó regisztrációs díj befizetésének késedelméhez nem fűződik olyan jogkövetkezmény, hogy az egyébként határidőben bejelentett követelést határidőn túl érkezettként kellene nyilvántartásba venni. A hitelezői igény besorolására a felszámolóhoz történő bejelentés időpontja az irányadó, a regisztrációs díj befizetését a hitelező a mulasztás jogkövetkezményei nélkül a felszámolási zárómérleg elkészítésének időpontjáig teljesítheti (BH. 2001/5/240. alatti jogeset).

